

POUCZENIE Z ROKU 1946

Rok 1946 w życiu politycznym powojennych Polski zapisał się pod znakiem Referendum Ludowego, pierwszego pod władzą komunistów powszechnego głosowania. Miał to być sprawdzian popularności dla PPR, które nie wierząc w sukces, i tak wcześniej, z pomocą służb bezpieczeństwa, przygotowało się na wypadek „niewłaściwego” głosowania społeczeństwa. Te działania podejmowano w warunkach operacyjnych, pod nadzorem specjalistów z ZSRR.

Odnaleziony w Archiwum¹ dokument odnosi się do działań Komisji Obwodowej w warstwie oficjalnej, nie dotyczy więc sfery systemowego fałszowania wyników wyborczych. Nie mniej jednak wart jest przytoczenia, chociażby dla przypomnienia samej procedury działań komisji sprzed 65 lat. Jako ciekawostkę, w roku wyborczym, przytaczamy tutaj „Pouczenie” w całości. (kęd.)

Pouczenie

Dla przewodniczących Komisji Obwodowych Głosowania Ludowego

1. Sprawdzić dokładnie nazwisko i czy wśród wpisanych nie ma zmarłych, wysiedlonych, nieletnich, pozbawiony praw.
2. Każdy członek Komisji musi umieć dobrze czytać spisy, znać układ, czy to alfabetyczny, czy też według gromad.
3. O ile spisy są ułożone gromadami należy paskami papierowymi oznaczyć każde oddzielnie dla szybkiego wyszukiwania głosującego.
4. Należy już wyznaczyć, który z członków ma co robić w dniu głosowania tak, żeby praca szła szybko i sprawnie.
5. Ułożyć się z zastępcami na czas obiadu, by w tym czasie był taki skład, który podoła pracy.
6. Spisy należy wyłożyć do sprawdzenia w dniu 29.VI.46 r. od godziny 12. do 17.

Z dniem głosowania

7. Początek głosowania o godz. 7 rano.
8. Przewodniczący i członkowie Komisji zbiorą się w takim czasie, by przed rozpoczęciem głosowania przygotowali urnę i zasłony i ustalili tak stoły, by głosujący miał swobodny dostęp do zasłon. Pamiętać należy o ołówkach za zasłonami. Zasłon musi być kilka i tak podzielone, by jeden głosujący nie mógł wiedzieć, co będzie pisał inny. Urnę należy zalakować, a z braku pieczęci do laku nakleić na lak sznurek, kartkę z podpisami najmniej 3 członków i przewodniczącego Komisji.

---

¹ Archiwum Państwowe w Zamościu, Drobne druki ulotne, sygn. VII/31. Są to dwie kartki pożółkłego papieru przebitkowego A4 – kopia maszynopisu bez żadnej dodatkowej adnotacji. Z treści wynika, że był przygotowany dla przewodniczących komisji z terenu powiatu tomaszowskiego.

9. O ile, by zaszedł wypadek, że zgłosi się osoba znana i od lat zamieszkała w tym terenie, a nie wpisana, należy wpisać, dopuścić ją do głosowania. Uchwała musi być większością komisji.
10. Do lokalu należy wpuszczać po kilka osób.
11. Dla dobra organizacji głosowania należy mieć straż porządkową, która będzie czuwać nad tym, by była kolejność kolejność i zachowany spokój w lokalu.
12. W obrębie 100 metrów od lokalu żadnej agitacji prowadzić nie wolno oraz wszelkie afisze muszą być odsunięte.
13. Co dwie godziny meldować telefonicznie ilość głosujących.
14. Głosowanie zakończyć o godz. 21 z tym, że osoby, które są przed lokalem należy wpuścić do środka i lokal zamknąć.
15. Obliczanie głosów na specjalnym arkuszu prowadzić musi 2 członków.
16. W razie, gdy będzie koperta nieważna to i głos w niej znajdujący się zaliczyć jako nieważny.
17. O ile by była mała różnica pomiędzy obliczeniami, należy brać pod uwagę średnią cyfrę.
18. Arkusz obliczeniowy dołączyć do protokołu.
19. Każda grupa kart ważne, nieważne, zakwestionowane, koperty pakować oddzielnie, pisać na papierze, co się w niej znajduje, nr obwodu, miejscowość i powiat.
20. Przy podejmowaniu uchwały Komisji w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.
21. W razie sprzeciwu o dużych różnicach sprzeciwiających się Członek Komisji musi jechać wraz z aktami i przewodniczącym do Lublina.
22. Wszyscy przewodniczący po obliczeniu głosów i zakończeniu swych czynności udają się do Zarządów Gmin, a z gmin po zebraniu wszystkich obwodów do Tomaszowa z Tomaszowa wszyscy razem samochodami pojedą do Komisji Okręgowej do Lublina.
23. Protokół ostateczny sporządzony musi być w jednym egzemplarzu.
24. Przewodniczącemu udającemu się do gmin służba Bezpieczeństwa udzieli odpowiedniej ochrony.
25. Po skończonym obliczeniu telefonicznie meldować: tyle osób uprawnionych, tylu głosowało, tyle było ważnych głosów, tyle tak, tyle nie.
26. Na kartkach z pytaniami nie czynić żadnych dopisków ani poprawek, kartka ma być w takim stanie w jakim wyjęto z koperty